

De gemeente Ridderkerk en de wijkaccommodaties

Amsterdam, 3 december 2001

Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV
Tjitse Dijkema
Marga van Aalst

Met medewerking van:
Yvonne van Heerwaarden

Op basis van deze probleemstelling is aan Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV te Amsterdam gevraagd onderzoek te doen en een advies uit te brengen.

Dit advies heeft gezien de probleemstelling tot doel inzicht te verkrijgen in de manier waarop de wijkaccommodaties momenteel functioneren, wat hun functie is, hoe het beheer en gebruik is geregeld en welke kwaliteitscriteria nodig zijn om het functioneren te verbeteren.

In het begin van het onderzoek bleek al dat de relatie tussen de gemeente Ridderkerk en de wijkaccommodaties centraal kwam te staan.

Aanleiding hiertoe was het feit dat de gemeente Ridderkerk geen algemeen en evenmin specifiek welzijnsbeleid heeft geformuleerd.

Daardoor heeft de probleemstelling zich uiteindelijk toegespitst op de relatie tussen de gemeente Ridderkerk, de wijkaccommodaties en de stichting Dynamiek.

1.3 Werkwijze en leeswijzer

Dit onderzoek is gebaseerd op een analyse van schriftelijk materiaal dat voorhanden is binnen de gemeente Ridderkerk, de wijkaccommodaties en Dynamiek en op interviews met betrokkenen. Het gaat daarbij om medewerkers van de gemeente (zowel politiek als ambtelijk), van welzijnsinstellingen en gebruikers van de wijkaccommodaties.

In bijlage 1 is een overzicht van het geraadpleegde schriftelijke materiaal opgenomen en in bijlage 2 een overzicht van de geïnterviewde personen.

In hoofdstuk 2 staat de analyse van het schriftelijk materiaal weergegeven, terwijl hoofdstuk 3 een weerslag vormt van de interviews.

Hoofdstuk 4 vormt een weerslag van de werkconferentie. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

De gemeente Ridderkerk en de wijkaccommodaties

Amsterdam, 3 december 2001

Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV
Tjitse Dijkema
Marga van Aalst

Met medewerking van:
Yvonne van Heerwaarden

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Achtergrond en aanleiding	3
1.2	Probleemstelling en doelstelling	3
1.3	Werkwijze en leeswijzer	4
2	Analyse van het schriftelijk materiaal	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Gemeentelijk beleidskader	5
2.3	Wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer	6
2.5	Conclusies	10
3	Weergave interviews	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Weergave interviews	12
3.3	Conclusies	23
4	Brainstormsessie	26
4.1	Inleiding	26
4.2	Inhoud en conclusies	26
5	Eindconclusies en advies	29
5.1	Inleiding	29
5.2	Eindconclusies	29
5.3	Advies	30
	Bijlagen	
Bijlage 1	Overzicht geraadpleegde documenten	33
Bijlage 2	Overzicht geïnterviewde personen	34

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

Binnen de gemeente Ridderkerk bevindt zich een aantal wijkaccommodaties. Deze wijkaccommodaties worden bestuurd door bewonersorganisaties, die een juridische status bezitten. Het gaat om het wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer (met een gebruikersraad), De Klinker, De Fuik, De Dukdalf, de Brug en de dr. Kuyperschool. De drie laatstgenoemde accommodaties zijn van tijdelijke aard, d.w.z. binnenkort zullen de activiteiten, die in die accommodaties plaatsvinden, verhuizen naar elders.

Daarnaast is binnen de gemeente Ridderkerk de stichting Dynamiek werkzaam. Dynamiek is de lokale welzijnsorganisatie.

De gemeente Ridderkerk heeft beleidsuitspraken geformuleerd ten aanzien van de wijkorganisaties en Dynamiek. Een beleidsnota is niet voorhanden.

Inmiddels heeft de gemeente geconstateerd dat er behoefte bestaat om het beheer, gebruik en huidige functie van de wijkaccommodaties nader te onderzoeken.

Een belangrijke rol bij recente ontwikkelingen speelt de realisering van het wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer. Dit centrum biedt onderdak aan verschillende instellingen en activiteiten, maar heeft ook een voor Ridderkerk nieuwe beheervorm. Dynamiek werkt hier met professionele beheerders en beheert zelf de bar. Deze werkwijze maakt tot nu toe een positieve indruk en zou als voorbeeld kunnen dienen voor de andere wijkaccommodaties.

Verder is voor de relatie tussen de gemeente Ridderkerk en de wijkaccommodaties nog het volgende van belang. In 1995 zijn de wijkorganisaties, die sociaal-culturele activiteiten organiseren, verzelfstandigd. De wijkorganisaties worden niet apart gesubsidieerd, maar voorzien in hun eigen financiële middelen. Het gevolg hiervan is o.a. dat de relatie tussen de gemeente en de wijkorganisaties wat 'losser' is geworden en de gemeente geen rechtstreekse invloed meer heeft op de activiteiten, die in de wijkaccommodaties plaatsvinden.

De gemeente huldigt tot nu toe het uitgangspunt dat de wijkactiviteiten zoveel mogelijk door vrijwilligers worden verricht en dat Dynamiek hierop (als het gaat om doelgroepenbeleid) een aanvullende rol heeft.

1.2 Probleemstelling en doelstelling

De probleemstelling voor het onderzoek wordt als volgt omschreven:

Op welke wijze vindt thans het beheer plaats van de wijkaccommodaties, hoe worden zij gebruikt en wat is hun huidige functie; welke knelpunten doen zich voor in het beheer, het gebruik en de functie van de wijkaccommodaties en welke middelen en kwaliteitscriteria zijn nodig om het functioneren van de wijkaccommodaties te verbeteren. Hieruit zullen scenario's naar voren komen, die per wijkcentrum verschillen.

Op basis van deze probleemstelling is aan Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV te Amsterdam gevraagd onderzoek te doen en een advies uit te brengen.

Dit advies heeft gezien de probleemstelling tot doel inzicht te verkrijgen in de manier waarop de wijkaccommodaties momenteel functioneren, wat hun functie is, hoe het beheer en gebruik is geregeld en welke kwaliteitscriteria nodig zijn om het functioneren te verbeteren.

In het begin van het onderzoek bleek al dat de relatie tussen de gemeente Ridderkerk en de wijkaccommodaties centraal kwam te staan.

Aanleiding hiertoe was het feit dat de gemeente Ridderkerk geen algemeen en evenmin specifiek welzijnsbeleid heeft geformuleerd.

Daardoor heeft de probleemstelling zich uiteindelijk toegespitst op de relatie tussen de gemeente Ridderkerk, de wijkaccommodaties en de stichting Dynamiek.

1.3 Werkwijze en leeswijzer

Dit onderzoek is gebaseerd op een analyse van schriftelijk materiaal dat voorhanden is binnen de gemeente Ridderkerk, de wijkaccommodaties en Dynamiek en op interviews met betrokkenen. Het gaat daarbij om medewerkers van de gemeente (zowel politiek als ambtelijk), van welzijnsinstellingen en gebruikers van de wijkaccommodaties.

In bijlage 1 is een overzicht van het geraadpleegde schriftelijke materiaal opgenomen en in bijlage 2 een overzicht van de geïnterviewde personen.

In hoofdstuk 2 staat de analyse van het schriftelijk materiaal weergegeven, terwijl hoofdstuk 3 een weerslag vormt van de interviews.

Hoofdstuk 4 vormt een weerslag van de werkconferentie. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

2 Analyse van het schriftelijk materiaal

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beknopte weergave gegeven van de situatie rond de wijkentra in Ridderkerk zoals dat is te herleiden uit het schriftelijk materiaal, dat voorhanden is binnen de gemeente Ridderkerk, Dynamiek en de wijkaccommodaties zelf.

Eerst wordt het gemeentelijk beleidskader weergegeven, vervolgens wordt apart aandacht geschonken aan het wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer, terwijl in paragraaf 2.4 de gegevens per wijkaccommodatie worden weergegeven.

2.2 Gemeentelijk beleidskader

Het huidige gemeentelijke beleidskader ten aanzien van de wijkaccommodaties heeft vorm gekregen in een notie omtrent de heroriëntatie op het wijkwerk in de jaren 1993-1995. Deze heroriëntatie leidde tot de oprichting van de Stichting Dynamiek. Dit beleidskader kreeg een aanvulling met een notitie waarin het voornemen wordt uitgesproken om in 1996-1997 het wijkwerk te vernieuwen.

Als uitgangspunten voor de heroriëntatie op het wijkwerk 1993-1995 worden genoemd:

- er dient eenheid te zijn in de afspraken over beheer/huur van alle wijkaccommodaties.
- Dynamiek is eigenaar of hoofdhuurder van de wijkaccommodaties en in beginsel verantwoordelijk voor het (groot) onderhoud (met instemming van de betrokken partijen kunnen in de praktijk afwijkende afspraken worden gemaakt). Zij zorgt tevens voor de algemene inventaris (meubilair, bar en kantoorinventaris).
- de wijkaccommodaties hebben een open functie voor de hele wijk.
- de activiteiten moeten aansluiten bij de wensen van de wijkbewoners in het algemeen en die van de doelgroepen in het bijzonder.
- de activiteiten worden georganiseerd door de sociaal-culturele wijkorganisaties die zoveel mogelijk zelfstandig functioneren. De beroepskrachten van Dynamiek ondersteunen de vrijwilligers van deze organisaties. In overleg met de wijkorganisaties en eventueel andere partijen kunnen deze beroepskrachten zelf activiteiten organiseren ten aanzien van zaken, die blijven liggen in de wijk of ten behoeve van doelgroepen, die bijzondere (professionele) aandacht vragen.
- de sociaal-culturele wijkorganisaties zijn verantwoordelijk voor beheerzaken die direct verband houden met de activiteiten (bijvoorbeeld de gebruiksmaterialen) en voor handhaving van normaal gebruik van de accommodatie.

Dit beleidskader heeft ertoe geleid dat de relatie tussen gemeente, wijkorganisatie en Dynamiek wat 'losser' is geworden. Tussen gemeente en wijkorganisatie bestaat geen subsidierelatie, waardoor de gemeente niet rechtstreeks kan beoordelen of de activiteiten in de wijkaccommodaties beantwoorden aan de gemeentelijke doelstellingen.

De gemeente heeft niet echt de regie in handen. In beginsel fungeert Dynamiek als intermediair tussen gemeente en wijkorganisatie. Doordat wijkorganisaties ook ten opzichte van Dynamiek een grote mate van zelfstandigheid bezitten, kan Dynamiek niet in alle gevallen haar rol als inhoudelijke beheerder even goed vervullen.

Een en ander wordt nader weergegeven in een bijlage bij een advies voor het college van burgemeester en wethouders omtrent het fusietraject Dynamiek d.d. 3 januari 1995. Daarin worden de volgende uitgangspunten verwoord:

- dat wat vrijwilligers/wijkbewoners zelf kunnen, moet je niet door beroepskrachten laten uitvoeren;
- beroepskrachten zijn er ter ondersteuning van vrijwilligers;
- beroepskrachten worden (in laatste instantie) uitvoerend ingezet op taken, die blijven liggen in de wijk;
- wijkverenigingen krijgen faciliteiten ter beschikking zodat ze optimaal aan hun eigenlijke taken kunnen toekomen;
- de gemeente heeft geen zorgen omtrent accommodatie, middelen-, personeels- en financieel beheer.

Verder wordt in de notitie gesteld dat de gehele overgang budgettair-neutraal moet verlopen.

Als andere uitgangspunten worden genoemd:

- er moet aansluiting gezocht worden bij de wensen van de huidige bezoekers en overige wijkbewoners;
- de wijkaccommodatie is er voor de gehele wijk;
- jaarlijks inventariseert de Stichting Welzijn Ridderkerk welke behoefte er bestaat aan faciliteiten;
- knelpunten worden voorgelegd aan de gemeente.

In 1996/1997 is gekozen voor de vernieuwing van het wijkwerk. In de Nota van aanbidding bij de begroting 1997-2000 zijn de doelstellingen geformuleerd om te komen tot wijkaccommodaties die wat betreft functionaliteit en flexibiliteit goed aansluiten bij de behoeften aan activiteiten en dienstverlening in de wijk. De samenstelling van de bevolking van de wijk en de behoefte van de wijkbewoners dienen het uitgangspunt te vormen voor de versterking van de functionaliteit van de wijkaccommodaties. Deze doelstelling lag ten grondslag aan de realisering van het wijkvoorzieningscentrum Slikkerveer.

2.3 Wijkvoorzieningscentrum Slikkerveer

In 1997 heeft het college van burgemeester en wethouders besloten tot de instelling van het wijkvoorzieningscentrum Slikkerveer. In het voorstel dat tot het betreffende gemeentelijke besluit heeft geleid wordt dit in ieder geval voor Ridderkerk, maar wellicht ook landelijk, als een uniek project beschouwd.

In 1995 is dit project gestart waarbij aan drie welzijnsorganisaties, te weten de Stichting Openbare Bibliotheek Ridderkerk, de Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk en de Stichting Dynamiek gevraagd werd om de haalbaarheid van een wijkvoorzieningscentrum in Slikkerveer te onderzoeken.

De keuze voor deze wijk werd mede ingegeven door het feit dat er in het door opeenvolgende bezuinigingen afgeslankte bibliotheekfiliaal ruimte vrijkwam voor medegebruik.

In 1996 hebben deze organisaties een rapport uitgebracht met de titel 'Een wijkvoorzieningencentrum in Slikkerveer?', op basis waarvan een bestuursopdracht is verleend om een beleidsnotitie op te stellen waarin de inhoudelijke en financiële consequenties van de realisatie van een wijkvoorzieningencentrum in Slikkerveer worden vermeld.

Deze bestuursopdracht was gebaseerd op het door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ontwikkelde lokaal sociaal beleid. Daarbij pleit het ministerie voor vernieuwingsprocessen in het welzijnswerk, waarbij prioriteit wordt gelegd bij het vinden van een antwoord op actuele maatschappelijke vraagstukken.

De basis voor het gemeentelijk beleid is te vinden in de volgende uitgangspunten:

- het bevorderen van integratie tussen verschillende bevolkingsgroepen en het bevorderen van de contactmogelijkheden voor wijkbewoners;
- in het kader van 'Woon/Zorg + Ridderkerk' wordt gestreefd naar het verbeteren van dienstverlening en verruiming van mogelijkheden tot deelname aan sociaal-culturele activiteiten in de nabije omgeving van woonaccommodaties voor ouderen.

In het rapport van de 3 genoemde organisaties is geconcludeerd dat bundeling van activiteiten kan leiden tot een verhoging van kwaliteit, doelmatigheid en continuïteit van het wijkwerk.

In het wijkactiviteitencentrum is ruimte voor 3 hoofdactiviteiten, te weten:

- bibliotheekwerk;
- sociaal cultureel werk;
- ouderenwerk.

Er wordt in het rapport uitdrukkelijk voor gekozen het jeugdwerk niet over te hevelen naar het nieuwe wijkcentrum: 'multifunctionele ruimtes kunnen nu eenmaal niet worden ingericht als jeugdsoos'¹.

De beleidsnotitie geeft aan dat het de bedoeling is het Wijkvoorzieningencentrum zes dagen per week van 9.00 tot 22.30 uur open te stellen. Ook geldt voor dit centrum dat de exploitatie geschiedt zonder subsidiebijdrage van de gemeente. De activiteiten moeten dus kostendekkend zijn. De stichting Dynamiek heeft beheer, exploitatie en eigendom van het wijkvoorzieningencentrum op zich genomen en wordt hiervoor door de gemeente gesubsidieerd.

In juni 2000 is een evaluatierapport² omtrent het Wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer uitgebracht. Daaruit blijkt dat naast de Stichting Dynamiek, de Stichting Openbare Bibliotheek Ridderkerk en de Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk (SWOR) ook de Stichting Wijkactiviteiten Slikkerveer (SWS, de bewonersorganisatie), het zorgcentrum De Riederborgh en het Deltaziekenhuis uit Rhooon zich bij het wijkvoorzieningencentrum hebben aangesloten.

Om tot een goede afstemming te komen van de deelnemende organisaties is op het operationele vlak een gebruikersraad opgericht en op het strategische vlak een huurdersberaad.

In beide overlegvormen zijn alle gebruikers verenigd. De deelnemende organisaties zijn per saldo sterk positief. Het gebouw wordt intensief gebruikt, de deelnemende organisaties zijn positief over de samenwerking en de multifunctionaliteit en zouden met de wetenschap van vandaag weer deelnemen aan het project.

Noot 1 Beleidsnotitie Wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer, januari 1997

Noot 2 Evaluatie Wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer, juni 2000, Debossche bedrijfskunde

Als uitdrukkelijk succes wordt wel genoemd de integratie van de dagopvang voor psychiatrische patiënten door het Deltaziekenhuis. Deze patiënten nemen, voor zover mogelijk, deel aan de activiteiten, die door de andere deelnemers worden aangeboden.

De volgende kanttekeningen dienen echter nog te worden gemaakt. In organisatorische zin wordt in het evaluatierapport gesproken over een noodzaak voor meer uren professionele beheersondersteuning, betere naleving van de formele procedures en meer daadkracht van de kant van de verhuurder: de Stichting Dynamiek. Geconcludeerd wordt dat de extra inspanning, die moet worden geleverd door de bestuursleden van de SWS wordt ervaren als een grote belasting voor betrokkenen qua tijd.

Er is nog geen sprake van een efficiënter gebruik van de accommodatie en de beheersmatige ondersteuning daarbij. Het gezamenlijk ontwikkelen van activiteiten vindt mondjesmaat plaats. De accommodatie neigt naar een 'bejaardenimago', omdat er geen activiteiten voor jeugd en/of jongeren worden georganiseerd.

In de conclusies wordt aangegeven dat er meer uren moeten komen voor professionele ondersteuning (beheer), er betere naleving van de procedures moet plaatsvinden en dat de verhuurder, i.c. de Stichting Dynamiek, meer daadkracht moet vertonen.

In de Notitie strategische positiebepaling Stichting Dynamiek d.d. 27 november 2000 wordt nog eens benadrukt dat de Stichting Dynamiek fungeert als intermediair tussen gemeente en wijkorganisaties. Doordat wijkorganisaties ook ten opzichte van Dynamiek grote mate van zelfstandigheid bezitten, kan Dynamiek niet in alle gevallen haar rol als (inhoudelijke) beheerder even goed vervullen.

Begin 2001 verschijnt er een gemeentelijke notitie waarin wordt aangegeven dat er aanleiding bestaat om de positie van Dynamiek aan een onderzoek te onderwerpen. In eerste instantie was er sprake van een mogelijke fusie met vergelijkbare instellingen in de omgeving van Ridderkerk. Het bleek echter dat de financiële positie van Dynamiek zodanig was verslechterd, dat van fusiemogelijkheden niet teveel meer moet worden verwacht. Daarnaast geeft deze verslechterde positie aanleiding tot een algehele bezinning op de positie van Dynamiek. Inmiddels is aan een extern bureau opdracht gegeven om de positie van Dynamiek binnen het Ridderkerkse aan een nader onderzoek te onderwerpen.

Tenslotte dient te worden vermeld dat in Ridderkerk sprake is van de bouw van een multifunctioneel centrum. Dit centrum maakt onderdeel uit van het Ontwikkelingsplan Centrum 2000 voor Ridderkerk. Het is de bedoeling dat in dit centrum, waarvan de realisatie op korte termijn begint, in ieder geval worden gehuisvest:

- 1 De Stichting Activiteitscentrum De Brug;
- 2 de activiteiten (niet het kantoor) van de Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk;
- 3 het Jeugdtheater Hofplein;
- 4 de Ridderkerkse muziekschool.

Daarnaast krijgt de Muziekschool een aantal leslokalen in het Multifunctioneel centrum. Ook het spreekuur van de Vrijwilligers Centrale en het Vluchtelingenwerk zullen van het MFC gebruik maken voor hun spreekuur en kantoorruimte.

Van de wijkaccommodaties zal alleen de Brug gebruik gaan maken van het MFC.

2.4 Gegevens per wijkaccommodatie

Hieronder volgt een overzicht van de gegevens van de onderzochte wijkaccommodaties.

De Brug

De Brug is gelegen in het centrum van Ridderkerk. De eigenaar is de Stichting Dynamiek, die tevens de beheerder is. De Stichting Wijkactiviteiten De Brug organiseert de activiteiten in de wijkaccommodatie. Als personeel zijn aanwezig één assistent-conciërge (WIW, 32 uur) en één werkster à 9,5 uur per week. Het centrum zal t.z.t. verhuizen naar het nieuwe multifunctionele activiteitencentrum. Er is nauwelijks sprake van een bestuur.

De bouwkundige staat wordt als matig tot acceptabel beschouwd.

De Klinker

De Klinker is gelegen in de wijk Bolnes. Het pand is eigendom van de Stichting Dynamiek en is tevens bij de stichting in beheer. De stichting wijkactiviteiten Bolnes organiseert de wijkactiviteiten. Er is één fulltime assistent-conciërge (WSW) en één werkster voor 8 uur per week. De bouwkundige staat wordt als positief beoordeeld.

De Fuik

Het wijkactiviteitencentrum De Fuik is eigendom van de gemeente, maar in beheer bij Dynamiek. Er is sprake van samenwerking met de wijkbelangenvereniging Drievliet, de wijkbelangenvereniging Het Zand, De Ark en de Botter (beide scholen) en de peuterspeelzaal Olleke Bolleke. Het centrum zit onder één dak met de beide scholen. Er is een parttime beheerder (9,5 uur) en één fulltime conciërge (WSW). Het pand is sinds juli 2001 in beheer bij Dynamiek. Overigens blijkt uit de interviews (zie hoofdstuk 3) dat de stichting 't Zand geen gebruik (meer) maakt van de Fuik. De bouwkundige staat wordt als goed beoordeeld.

De Dukdalf

De Dukdalf is gevestigd in de wijk Slikkerveer en is eigendom van en in beheer bij de Stichting Dynamiek. Er worden vooral door de Marokkaanse vereniging activiteiten verricht. Er is één parttime werkster. In 2003 vindt eigendomsoverdracht aan de gemeente plaats. Het pand is gelegen dichtbij het Wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer en is vooral gericht op jongeren. De activiteiten zullen binnenkort naar elders worden verplaatst..

De bouwkundige staat wordt als verouderd getypeerd.

Dr. Kuyperschool

Deze accommodatie is in het centrum gelegen, is eigendom van de gemeente en in beheer bij Dynamiek. De volgende organisaties zijn er gehuisvest:

- Stichting Vluchtelingenwerk;
- Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen;
- Stichting Wereldwerk;
- Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk;

- Sociëteit De Gooth;
- Modelbouwvereniging;
- Vietnamese groep;
- Werkgroep Grote Zaal;
- Turkse Vrouwengroep;
- Marokkaanse ouderen;
- Sjoelvereniging;
- Javaanse Groep;
- EHBO.

Als personeel zijn in dienst twee personen, van wie één 32 uur als conciërge werkt en één voor 20 uur klusjes en vervoer regelt. Daarnaast is er 1 parttime assistent-conciërge, 1 parttime beheerder, terwijl er een vacature is voor 32 uur. Deze laatste zijn alle aanvullende werkgelegenheidsbanen.

De accommodatie is van tijdelijke aard en zal in het MFC worden ondergebracht, terwijl de jongerenactiviteiten naar elders gaan.

De bouwkundige staat wordt als twijfelachtig omschreven

Wijkvoorzieningscentrum Slikkerveer

Deze accommodatie is in de wijk Slikkerveer gevestigd en is eigendom van en in beheer bij Dynamiek. Er is sprake van medegebruik tussen de openbare bibliotheek, de Stichting Wijkvoorzieningscentrum Slikkerveer, de Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk, het Deltaziekenhuis en het Zorgcentrum de Riederborgh. Er zijn fulltime conciërges in dienst (samen 42 uur) en 1 parttime assistent conciërge(WIW) De accommodatie vervult een voorbeeldfunctie, gezien de veelheid van functies. Wel heeft het gebouw een imago dat het alleen voor ouderen is bestemd.

De bouwkundige staat wordt als goed omschreven.

2.5 Conclusies

Op basis van deze documentanalyse worden de volgende conclusies getrokken.

Er is weinig tot geen geformuleerd beleid binnen de gemeente Ridderkerk omtrent wijkaccommodaties. Er is wel sprake van een aantal notities en uitgangspunten bij begrotingsbehandelingen. Er is geen echter algemeen welzijnsbeleid geformuleerd en evenmin een daaruit afgeleid algemeen beleid ten aanzien van de wijkaccommodaties.

Uit de notities en uitgangspunten blijkt in ieder geval wel dat de besturen van de wijkorganisaties zichzelf moeten bedruipen. Zij worden niet door de gemeente gesubsidieerd en zorgen voor hun eigen inkomsten door het organiseren van betaalde sociaal-culturele activiteiten. Zij betalen daarmee o.a. de relatief lage huur van de wijkaccommodatie.

Overigens is de achterliggende gedachte dat 'dat wat je door vrijwilligers kunt laten doen, moet je niet door beroepskrachten laten uitvoeren' (aldus een gemeentelijke notitie).

De wijkorganisaties worden ondersteund door medewerkers van de stichting Dynamiek. Er is in beperkte mate sprake van sociaal-cultureel werk (4,5 fp), dat mondjesmaat kan worden verdeeld over de wijkorganisaties. De sociaal-cultureel werkers zijn in principe op afroep beschikbaar en hebben hun werkplek bij Dynamiek.

Ook het beheer van de wijkaccommodaties vindt door Dynamiek plaats. Voor het beheer worden vrijwel uitsluitend medewerkers aangesteld, die via aanvullende werkgelegenheid een baan hebben gekregen.

Het wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer geldt als een voorbeeld voor heel Ridderkerk (en daarbuiten). Er zijn 3 welzijnsorganisaties berokken bij dit centrum, te weten de Stichting Openbare Bibliotheek, de Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk en de Stichting Dynamiek. Natuurlijk speelt ook de Stichting Wijkactiviteiten Slikkerveer (de bewonersorganisatie) een belangrijke rol, evenals het zorgcentrum De Riederborgh als het deltaziekenhuis uit Rhoon. Met recht kan worden gesteld dat het hier om een multifunctioneel gebruikte ruimte gaat. Ook de gekozen organisatievorm met een huurdersberaad en een gebruikersraad verdient extra aandacht.

De zes onderzochte wijkaccommodaties verschillen nogal in bouwkundige kwaliteit. Het wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer is bouwkundig goed, hetgeen eveneens geldt voor De Fuik. Voor de overige vier wijkaccommodaties geldt dat hun bouwkundige kwaliteit als acceptabel tot matig wordt omschreven.

Binnen afziebare tijd zal in Ridderkerk worden begonnen met de bouw van een multifunctioneel centrum, waarin in ieder geval de activiteiten van De Brug zullen worden ondergebracht.

3 Weergave interviews

3.1 Inleiding

In deze paragraaf worden de belangrijkste uitkomsten uit de interviews gepresenteerd. In totaal zijn er 22 interviews afgenomen onder bestuurders van wijkaccommodaties en allochtonenverenigingen, medewerkers van Dynamiek, en een politicus en medewerkers van de gemeente en van de Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk (SWOR). In bijlage xx is een lijst te vinden van de geïnterviewde personen.

Tijdens de interviews zijn algemene vragen gesteld omtrent het accommodatiebeleid en vragen die meer specifiek betrekking hadden op de wijkaccommodaties Slikkerveer, De Klinker, de Fuik, de Dukdalf, de Brug en de dr. Kuyperschool.

3.2 Weergave interviews

Algemeen

In het algemeen kan worden geconstateerd dat de betrokkenen vinden dat kwaliteit van de wijkaccommodaties in Ridderkerk nogal uiteenloopt. De mening van de ondervraagden over de wijkaccommodaties hangt echter nauw samen met de kwaliteit van de wijkaccommodatie waar zij bij betrokken zijn. Opvallend is wel dat de fysieke kwaliteit van de gebouwen hier de mening over wijkaccommodaties lijkt te bepalen. Ook al is er inhoudelijk het één en ander te verbeteren, dit is niet iets dat de gebruikers van de accommodaties als problematisch ervaren. De scholen, Dynamiek en de gemeente geven deze problematiek eerder aan. Hoewel er geen integratiebevorderende activiteiten in de brede zin van het woord georganiseerd worden door de wijkaccommodaties, lijken hier de allochtone organisaties nog het minst mee te zitten, want hun leden komen alleen naar activiteiten die verzorgd worden door de eigen verenigingen.

Verder word gezegd dat de wijkaccommodaties in Ridderkerk vooral de functie van recreatie en ontmoeting uitoefenen en in veel mindere mate functies als educatie en vorming

Associaties

Aan alle geïnterviewden is de vraag gesteld 'als ik wijkaccommodaties in Ridderkerk zeg, waaraan denkt u dan?'. De meeste geïnterviewden associeerden deze vraag met een voor hen bekend gebouw en de daar gegeven cursussen. De wijkorganisaties noemden ook de mogelijkheid tot activiteiten voor bewoners, plek voor bewoners om elkaar te ontmoeten en een plek om hulp of advies te krijgen. Negatieve associaties komen ook voor: gezapig, eenzijdig aanbod, afhankelijk van vrijwilligers, beperkte ondersteuning, vandalisme rond de feestdagen, er is sprake van geluidsoverlast, onvoldoende functionerend (voldoet niet aan wensen uit de wijk), te weinig sturing vanuit Dynamiek en gemeente. Opvallend is dat de gemeente zich soms vrij negatief uitlaat over wijkaccommodaties. Het gaat dan om de kwaliteit van het gebouw of de gekozen organisatievorm en de uitvoering daarvan.

Positieve associaties zijn er natuurlijk ook: de Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk (SOWR) geeft aan dat het goed is dat verschillende groepen bij elkaar zitten, dat in iedere wijk een dergelijke voorziening is en dat het laagdrempelig is.

Basisschool De Botter had als associatie dat het overblijven van leerlingen prima ondergebracht kan worden in de wijkaccommodatie. Deze overblijftaak is duidelijk een zware belasting voor de school.

Taken en functies

De taken en functies die de wijkactiviteitenstichtingen vervullen zijn volgens alle geïnterviewden: belangenbehartiging, ondersteuning, tegengaan van sociaal isolement, aanbieden van sociaal culturele activiteiten aan ouderen, bevorderen van contactmogelijkheden met bewoners, bevorderen van sociale cohesie en van integratie.

Desondanks zijn de meeste geïnterviewden het er over eens dat het bevorderen van integratie nauwelijks uitgevoerd wordt/kan worden door de wijkaccommodaties, evenals de belangenbehartiging; deze onderwerpen zie je maar bij een enkele wijkvereniging op het programma staan.

De mogelijkheid voor de gemeente om met de bewoners in contact te komen wordt genoemd door de directeur van De Botter. De gemeente beaamt dat een van de functies van de wijkaccommodaties is het bieden van onderdak aan bewonersorganisaties, kinder- en tienerwerk en ouderenorganisaties. Dynamiek geeft aan dat er per wijkgebouw verschillende functies ondersteund worden.

De informatie uit de interviews stemt overeen met hetgeen hierover in paragraaf 2.3 is gesteld.

Bevoegdheden

Dynamiek meldt dat de wijkaccommodaties eigen besturen hebben, die zelf het aanbod aan activiteiten bepalen. Een logisch gevolg van het werken met vrijwilligers is dat als die iets niet zien zitten, het vervolgens ook niet gebeurt. De gemeente heeft geen directe invloed op de programmering van de wijkaccommodaties. Ze kan wel initiatief nemen richting Dynamiek, maar niet direct richting de wijkaccommodaties.

De stichting wijkactiviteiten Bolnes heeft volgens een gemeentelijke verordening niet de bevoegdheid om commerciële activiteiten te ondersteunen, zoals zaalverhuur ten behoeve feesten en bruiloften. Het geldt dat dit op zou leveren kunnen ze naar eigen zeggen echter goed gebruiken, aangezien ze geen subsidie ontvangen. De wijkaccommodaties functioneren zelfstandig, met ondersteuning van Dynamiek als dit gewenst is.

Beperkingen

Als één van de grootste beperkingen wordt ervaren dat er te weinig professionele ondersteuning is en men teveel leunt op vrijwilligers. Daarnaast wordt gebrek aan financiële middelen als een beperkende factor gezien.

Volgens de besturen van de wijkaccommodaties zijn de belangrijkste beperkingen vooral het gebrek aan nieuwe bestuursleden of vrijwilligers die activiteiten willen begeleiden of opzetten. Men wil best meer aanbieden, maar het is voor het bestuur allemaal niet zo goed te behappen en bovendien 'iedereen wordt natuurlijk ook een dagje ouder'. De wijkaccommodaties zelf onderschrijven dat de activiteiten allemaal draaien op vrijwilligers, maar zien de problematiek en beperking meer in de kwaliteiten van de vrijwilligers, die vaak wel goede bedoelingen hebben, maar niet de expertise en kennis hebben om activiteiten op te zetten. Een adequate ondersteuning van een sociaal cultureel werker van Dynamiek, die een activiteit vanuit een breder perspectief kan benaderen en verbindingsen kan leggen tussen verschillende activiteiten, zou deze problemen volgens hen kunnen oplossen.

Bij Slikkerveer wordt de beperkte openstelling als een probleem ervaren.

Vrijwilligers nemen nu de beheerstaken over om dit te bewerkstelligen, maar dit verloopt niet geheel naar wens, aldus geïnterviewden.

De gemeente geeft aan dat het beheer van de accommodatie één van de beperkingen is. Dit wordt gedaan door het facilitaire deel van Dynamiek. Dit zijn veel werkgelegenheidsbanen. Hiernaast brokkelt het eigen kader van wijkorganisaties af (de Fuik heeft nog maar 1 bestuurslid). De gemeente geeft ook aan dat zij vindt dat de relatie gemeente – Dynamiek – wijkaccommodaties te los is geworden. De wijkaccommodaties zijn nu erg zelfstandig en rapporteren beperkt. Binnen de huidige stand van zaken zijn de besturen van de wijkaccommodaties wel meer te sturen, maar het ontbreekt de gemeente aan capaciteit om daarop in te spelen.

Activiteiten

Volgens de besturen van de wijkaccommodaties spitsen de activiteiten zich toe op de volgende categorieën; creatief, ontmoeting en recreatie, kinderkwerk, belangenbehartiging en hulpverlening, jeugdmaatschappelijk werk en de wetwinkel. Educatie en vorming worden daar aan toegevoegd door wijkaccommodatie De Brug. In de wijkaccommodatie Slikkerveer is er ook sprake van dienstverlening en voorlichting (gezamenlijk met bibliotheek), van locatie uitleen (bibliotheek) en van opvang van ouderen met een psychiatrisch verleden.

De allochtone verenigingen geven aan elk jaar hetzelfde aanbod te organiseren voor hun eigen doelgroep: thema-avonden over bijvoorbeeld gezondheid voor verschillende doelgroepen en ontspanningscursussen voor kinderen (tekenen). De Marokkaanse vereniging organiseert alleen Arabische les voor vrouwen en kinderen. Ze zouden wel meer willen organiseren maar krijgen daartoe geen mogelijkheden. Bij de Vietnamese vereniging beperken de activiteiten zich tot Vietnamese les aan de kinderen en enkele feesten.

Dynamiek geeft aan dat het bij de meeste wijkaccommodaties voornamelijk gaat om ontmoeting en recreatie. Educatie en vorming worden minder snel opgepakt. Als er meer aan educatie en vorming gedaan wordt, zouden ze een nieuwe doelgroep in huis kunnen halen, die dan bovendien kennis maakt met het overige aanbod.

De gemeente geeft tot slot aan dat zij slechts een globaal beeld heeft van wat er zich in de wijkaccommodaties afspeelt. Wel hebben ze de indruk dat het aanbod veel beter kan.

Vraaggericht werken

Bij de allochtone verenigingen bepaalt het bestuur wat voor activiteiten er aangeboden worden (vaak in overleg met de achterban).

Bij de wijkaccommodaties bedenken de besturen zelf de nieuwe activiteiten, maar gaan er wel vanuit dat er voldoende belangstelling voor moet zijn: een cursus gaat alleen van start als er voldoende mensen zijn. Volgens de SWOR is het aanbod een combinatie van bestaande en nieuwe: sommige cursussen lopen jaren, andere worden steeds nieuw ontwikkeld. De wijkaccommodaties zetten wel zo af en toe een enquête in de wijk uit met de vraag welke activiteiten mensen willen doen en ook wat ze van de activiteiten vonden. Daarnaast kijken ze wat er in de wereld gebeurt en volgen ze trends.

Volgens Dynamiek werken de wijkaccommodaties wel vraaggericht, maar is dit op basis van 'binnenwandelende' bewoners en niet op basis van een grootschalig onderzoek. Daarvoor is geen tijd en geld. Over het aanbod van de wijkaccommodaties is geen overleg met Dynamiek. De plannen van besturen van de wijkaccommodaties worden voorgelegd aan Dynamiek, die alleen kijkt of het wel een sociaal culturele activiteit betreft en het niet samenvalt met plannen van andere organisaties.

De gemeente heeft geen duidelijk beeld, maar denkt dat er niet vraaggericht gewerkt wordt.

Bezoekers

Bij de allochtone verenigingen bestaan de bezoekers volledig uit de leden van de eigen gemeenschap. Dit is bij de Islamitische vereniging ongeveer 60 mensen, bij de Marokkaanse verenigingen 92 en 60, bij de Turkse vrouwenvereniging 20 en bij de Vietnamese vereniging 60 leden.

De besturen van de wijkaccommodaties houden per cursus bij hoeveel bezoekers er zijn. Gemiddeld nemen er 10 mensen deel aan een activiteit. Per jaar krijg je dan ongeveer 200 bezoekers. Bij sommige wijkaccommodaties ligt dit aantal hoger. Hier komen wel 40 mensen op een activiteit af. Bij de wijkaccommodatie Slikkerveer tellen ze 80.000 mensen op jaarbasis (inclusief bibliotheek). 70% behoort tot de categorie oudere vrouwen, 10% tot de oudere mannen en 20% van de bezoekers is jeugd.

Vanuit deze wijkaccommodatie wordt ook gemeld dat bepaalde groepen helemaal niet afkomen op het aanbod, zoals Turkse en Marokkaanse vrouwen. Dat geldt eveneens voor Spanjaarden. Bij bv. bingo komen wel veel Hindoestaanse vrouwen. Verder komen er wel allochtonen af op het wereldrestaurant waar eenmaal in de twee weken wordt gekookt door vluchtelingen. Dynamiek heeft niet echt een beeld van de bezoekers, maar verwacht wel dat er relatief meer mensen die minder financiële middelen en mogelijkheden hebben deelnemen aan het aanbod. Ook de gemeente heeft geen beeld van de bezoekers, maar verwacht dat ze voornamelijk uit ouderen bestaan.

Tevredenheid

De allochtone verenigingen weten niet wat de verschillende wijkaccommodaties bieden en hebben alleen een overzicht van hun eigen activiteiten. Hier zijn ze wel tevreden over, behalve dan de Marokkaanse vereniging die ruimte wil om meer activiteiten te organiseren.

De besturen van de wijkaccommodaties zouden graag meer activiteiten voor jongeren willen aanbieden. In ieder geval zouden ze meer jongeren in de wijkaccommodatie willen krijgen, maar dat lukt niet goed. Ze hebben het in het verleden wel geprobeerd, maar de jongeren wilden dan de zaal voor zichzelf hebben, zonder toezicht van het bestuur. Het bestuur wilde niet dat jongeren zelf achter de bar gingen staan.

Van de geïnterviewde wijkaccommodaties is er één over de gehele linie genomen wel tevreden (Slikkerveer), maar zou een ander (De Brug) veel meer willen aanbieden, maar heeft daarvoor ze de mensen niet voor. Daarnaast heeft deze stichting een begrotingstekort. Ook staat het pand op de nominatie om te worden gesloopt, zodat er weinig onderhoud aan wordt gepleegd. Mensen komen hierdoor ook niet graag naar De Brug; het is een oud pand, met een negatieve uitstraling.

Volgens Dynamiek zou er meer kunnen gebeuren in de wijkaccommodaties zoals straatbijeenkomsten, overleg met woningbouwverenigingen. Door gebrek aan capaciteit bij Dynamiek zelf en bij de wijkaccommodaties kan op deze thema's niet ingegaan worden. Bij Dynamiek werken 4,5 fte sociaal cultureel werkers die naast de wijkaccommodaties ook de allochtone verenigingen moeten bedienen.

De beleidsmedewerkers van de gemeente geven aan dat de vraag moet zijn: "*zijn de bewoners tevreden?*" Ze hebben de indruk: deels wel, deels niet. Verder is er naar hun mening onvoldoende aanbod voor allochtonen en tieners.

Aanbod

De allochtone verenigingen weten niet wat het aanbod is. Ze hebben alleen contact met Dynamiek. De Marokkaanse vereniging geeft aan dat ook al zou er een aanbod zijn dat aansluit bij de wensen van hun leden, ze toch niet de

activiteiten in de 'gewone' wijkaccommodaties zouden bezoeken. Ze komen alleen in hun eigen ruimten.

Dynamiek denkt dat het aanbod niet aansluit bij de wensen van jongeren en allochtonen.

De besturen van de wijkaccommodaties denken dat het aanbod aardig aansluit bij de wensen uit de wijk. Ze geven wel aan dat ze de jongeren weinig te bieden hebben. In Slikkerveer is er voor gekozen de jongeren niet toe te laten in het centrum omdat dat niet goed zou combineren met de oudere bezoekers. De jongeren hebben nu een avond in de Dukdalf.

De basisscholen geven aan dat het aanbod wat hun betreft wel goed is.

De gemeente vindt dat het aanbod deels wel en deels niet aansluit. Het aanbod sluit bijvoorbeeld niet aan bij de wensen van de allochtone verenigingen, maar die hebben er voor gekozen een eigen ruimte te hebben. Bovendien is het onduidelijk wat de wensen uit de wijk zijn omdat er onvoldoende onderzoek naar gedaan is. Dynamiek geeft aan dat op dit moment het aanbod niet vraaggericht opgezet is maar ze hebben wel de kennis om onderzoek te verrichten en resultaten af te zetten tegen de demografische gegevens in de wijk.

Moeilijk te bereiken doelgroepen

De allochtone verenigingen geven aan dat de ouderen en vooral vrouwen moeilijk te benaderen doelgroepen zijn. Ook vrouwen met kinderen hebben weinig mogelijkheden om iets buiten de deur te doen.

De wijkaccommodaties geven aan dat het moeilijk is de jeugd binnen te krijgen. Het aanbod van de Dukdalf wordt als gevolg hiervan ook minder. Het is ze wel gelukt één nieuwe groep binnen te krijgen die georganiseerd wordt door een jongere uit hun midden. De besturen van de wijkaccommodaties en SWOR hebben hierover geen uitgesproken idee. De gemeente noemt allochtonen en jongeren als moeilijk te benaderen doelgroep. Dynamiek voegt aan deze groep nog de tweeverdieners toe. Dynamiek geeft ook aan dat het de functie van een wijkaccommodatie is om de doelgroepen in een wijk samen te brengen en het geen goed idee is de jongeren apart onder te brengen in een eigen centrum.

De allochtone verenigingen doen geen onderzoek. De besturen van de wijkaccommodaties houden een administratie bij van het aantal deelnemers en stoppen activiteiten die niet meer rendabel zijn.

De gemeente geeft aan dat het enige onderzoek dat gedaan is de evaluatie Slikkerveer is.

Continuïteit van het aanbod

De allochtone verenigingen geven aan dat het aanbod gedeeltelijk bepaald wordt door de subsidies die ze krijgen voor integratie bevorderende cursussen. Bovendien zijn het elk jaar dezelfde cursussen die terug komen. Ook de besturen van de wijkaccommodaties geven aan dat veel cursussen elk jaar terugkomen. Volgens Dynamiek verschilt de continuïteit van het aanbod per wijkaccommodatie en kan het soms wat inzakken. En ook de gemeente heeft het idee dat er kleine nuances optreden in de continuïteit.

Knelpunten

De Islamitische vereniging geeft aan dat de jongeren graag een eigen avond of clubhuis willen hebben, maar alleen onder beheer van de islamitische vereniging. Dat dit nu niet mogelijk is wordt als een knelpunt gezien. De andere allochtone organisaties, die geen eigen ruimte hebben, geven aan dat dit voortdurend een knelpunt is: ze willen alle een eigen ruimte. Alleen de Vietnamese vereniging is tevreden en heeft geen behoefte aan een eigen ruimte.

De besturen van de wijkaccommodaties geven aan dat er vooral behoefte is aan meer medewerkers, vrijwilligers die de activiteiten kunnen begeleiden. Daarnaast is het ieder jaar weer spannend of ze het financieel wel allemaal rond kunnen breien: "Je vraagt je wel eens af, waar doe je het allemaal voor". Te weinig geld is ook wat de wijkaccommodaties als knelpunt aangeven. De Brug zit hierbij ook nog met een oud gebouw dat niet uitgerust is om diverse activiteiten aan te bieden. Bovendien vinden zij de professioneel ondersteuning van de kant van Dynamiek te kort schieten.

Wijkaccommodatie de Fuik heeft vrij veel overlast van jongeren en heeft extra aandacht nodig. De wijze waarop moet nog vorm krijgen.

Dynamiek ziet als knelpunt dat de besturen zich te vast houden aan een strak stramien qua activiteiten. Ook gaat het meeste geld naar de burger en krijgen zij een plek om elkaar te ontmoeten, doelgroepen die meer overlast veroorzaken liggen lastiger om mogelijkheden voor te creëren. In de Dr. Kuyperschool wordt een tienerschool georganiseerd, die goed loopt. Op de soos komt een 'zwarte' doelgroep op af, die een ook een zware begeleiding vergt.

De basisscholen zien als knelpunt het gebrek aan vrijwilligers en de overlast die scholen ondervinden door gebrekkige planning en organisatie van de wijkaccommodaties. Hierdoor kunnen conflicterende activiteiten ontstaan. De gemeente ziet als knelpunt het gebrek aan ruimte en het gebrek aan voldoende vrijwilligers. Ook vinden ze dat Dynamiek in deze meer initiatief moet nemen.

Volgen de bibliotheek die in wijkaccommodatie Slikkerveer is gehuisvest, kampt Dynamiek met beheerproblemen en heeft Dynamiek moeite te voldoen aan de contractuele verplichtingen.

Contacten met de gemeente

De meeste allochtone verenigingen hebben vrijwel geen contact met de gemeente. Hun subsidie aanvraag en de verantwoording ervan lopen via Dynamiek. De Marokkaanse vereniging Madju heeft wel contact gehad met de gemeente over een landelijk op te zetten voetbalcompetitie voor de Marokkaanse jeugd, maar kreeg geen ondersteuning omdat het een landelijk project betrof. De besturen van de wijkaccommodaties hebben voornamelijk contact met Dynamiek, en ontvangen geen subsidie van de gemeente. Alleen via het wijkoverleg, vergunningaanvragen en de eenmalige startsubsidie is er contact met de gemeente. De wijkaccommodaties hebben nog wel contact met uitvoerende instanties (openbare werken) van de gemeente.

De SWOR heeft contact met de gemeente over financiën, subsidie, nieuwe ontwikkelingen en kerntaken. Bij de ambtenaren heeft de laatste jaren veel wisseling plaatsgevonden en dat is lastig. Overigens wordt de kwaliteit van de contacten niet altijd als negatief ervaren. De gemeente wil wel steeds meer de regierol op zich nemen, naar de mening van de SWOR. De SWOR is financieel gezond.

Dynamiek geeft aan dat er geen contacten zijn tussen de besturen van de wijkaccommodaties en de gemeente. Ze vinden dat de gemeente ontoereikend beleid voert inzake dit onderwerp en dat de gemeente Ridderkerk te weinig financiële middelen over heeft voor het welzijnswerk.

De gemeente zou beleid moeten maken, waarin keuzes worden gemaakt. Als duidelijk is welke doelstelling /taken /functies de wijkaccommodaties volgens de gemeente zouden moeten hebben en als duidelijk is welke behoeften er binnen de wijken leven, wordt duidelijk waar het belang ligt om aan welke behoefte te voldoen

De gemeente zelf geeft aan dat er alleen incidenteel contact is met de wijkaccommodaties en dat alle structurele contact via Dynamiek verloopt.

Verantwoording naar de gemeente en Dynamiek

De allochtonen verenigingen leggen jaarlijks verantwoording af aan de gemeente. De wijkverenigingen en wijkaccommodaties betalen huur aan Dynamiek. Ook is er sprake van een verantwoording naar Dynamiek als er gebruik gemaakt wordt van de faciliteiten die Dynamiek biedt, zoals het inhuren van beroepskrachten ter ondersteuning van het bestuur of werving van vrijwilligers.

Dynamiek legt op dit moment alleen financiële verantwoording af aan de gemeente. Er worden in principe ook geen randvoorwaarden aan de programmering van de wijkaccommodaties gesteld. De gemeente beaamt dit.

Bouwkundige staat van de wijkaccommodaties

De Turks-Islamitische vereniging heeft een eigen moskee, een vroeger schoolgebouw, en is hier tevreden over. De andere allochtone organisaties maken gebruik van verschillende wijkaccommodaties en zijn het er over eens dat

De Dukdalf verouderd en niet schoon is. De Brug wordt als acceptabel beschouwd.

Wijkvereniging Bolnes is tevreden over wijkaccommodatie De Klinker: een keurig gebouw met een mooie grote zaal en een grote bar.

Bij de wijkorganisaties zelf is men niet te spreken over De Brug en classificeert het centrum als 'ronduit slecht': "het heeft geen uitstraling en is niet toegerust op de verschillende activiteiten die er moeten plaatsvinden".

Wijkaccommodatie Slikkerveen wordt wel als goed beoordeeld, alleen de riolering is slecht. Dit gebrek bestond al voor het wijkorganisatie er in trok.

De SWOR onderschrijft dat Slikkerveen een mooie locatie is. Ze beoordeelt de DDR.Kuyperschool als slecht. Dynamiek heeft twijfels over de Dr. Kuyperschool, het gebouw heeft wel wat charisma, maar het staat op de nominatie om gesloopt te worden net zoals De Brug. Met de Dukdalf, die door de meeste geïnterviewden ook als slecht wordt beschreven, is nog niet bekend wat er gaat gebeuren. Het is onduidelijk wat voor plannen de gemeente heeft met dit centrum. Slikkerveen, De Klinker en De Fuik worden als goed beoordeeld met tevens een goed onderhoudsplan.

De basisschool beoordeelt De Fuik ook als goed, alleen laat de scheidingswand veel geluid door.

De gemeente heeft weinig inzicht in de bouwkundige staat van de wijkaccommodaties.

Voor en nadelen van de ruimte

De islamitische vereniging ziet het als voordeel dat haar gebouw in het midden in de wijk ligt en eenvoudig bereikbaar is voor hun gemeenschap. De ander allochtone organisatie, die gebruik maakt van de Dukdalf ziet alleen maar nadelen die zich weer concentreren rond oud, niet schoon en klein.

De wijkvereniging die gebruik maakt van De Fuik noemt geen nadelen. Slikkerveen noemt naast de voordelen van een modern gebouw met goede bereikbaarheid toch de problemen van klimaatbeheersing, riolering en weinig buitenruimte. De SWOR noemt Slikkerveen gezellig en makkelijk bereikbaar. De dr.Kuyperschool heeft minder beheer en minder inloopmogelijkheid.

De basisschool noemt de gehorigheid als enige nadeel en de gemeente heeft geen inzicht in de voor- en nadelen.

De mogelijkheden tot multifunctioneel gebruik en efficiëntie

De besturen van de wijkaccommodaties geven aan dat de wijkaccommodaties optimaal gebruikt worden en er geen leegstand is. Uitbreiding van uren of zalen zou welkom zijn. Ook Dynamiek en de basisschool geven aan dat de wijkaccommodaties multifunctioneel gebruikt worden.

De besturen van de wijkaccommodaties geven aan dat hun gebouw niet efficiënter gebruikt kan worden. Dynamiek geeft aan dat allochtone organisaties nu vaak in het weekend gebruik maken van accommodaties die voornamelijk door de week worden gebruikt door andere instellingen. Integratie is moeilijk realiseerbaar met de wijkaccommodaties; er is geen sprake van echte samenwerking met de allochtone organisaties. Ook geeft Dynamiek aan dat de Fuik niet echt efficiënt gebruikt kan worden als de grote zaal gebruikt wordt, omdat dan de achterliggende zaal niet bereikbaar is.

De bibliotheek is niet ontevreden over de samenwerking binnen wijkaccommodatie Slikkerveer, hoewel ze wel vinden dat de wijkorganisaties minder gestructureerd werken. Ook vinden ze dat in de ideale situatie er dienstverlening ondergebracht dient te worden in een wijkaccommodatie, zoals dat bijvoorbeeld al gebeurt met het spreekuur van de wijkagent.

De rol van Dynamiek

Dynamiek is beheerder en eigenaar van de meeste wijkaccommodaties en daarnaast ook ondersteuner via het sociaal-cultureel werk en beheer. Vooral de allochtone organisaties maken gebruik van de ondersteuning. De besturen van de wijkaccommodaties zien Dynamiek vooral als beheerder van het gebouw en geven aan dat Dynamiek nogal traag werkt, vaak een afwachtende houding aanneemt. Dynamiek geeft dit toe en geeft aan dat de plannen voor een nieuw multifunctioneel centrum (MFC) hier debet aan zijn. Hierdoor leeft bij Dynamiek sterk het gevoel om het nog maar even vol te houden in de oude situatie en er alleen voor te zorgen dat de veiligheidsvoorschriften worden nageleefd.

De gemeente geeft aan dat de rol van Dynamiek moeilijk is: ze kampen met een capaciteitsprobleem (personeel en geld).

De verbetering van de kwaliteit van de accommodatie

Afhankelijk van over welke locatie het gaat zijn de ideeën hierover heel verschillend. Bij de accommodaties die als slecht afgeschilderd worden is sloop volgens de gebruikers de beste oplossing (de Dr. Kuyperschool en de Brug). Hier zou nieuwbouw neergezet moeten worden waarbij meteen gekeken moet worden naar de wensen van de gebruikers. Bij Slikkerveer zouden ze heel blij worden met een mogelijkheid tot klimaatbeheersing. Alleen zij kunnen Dynamiek de opdracht geven een locatie te verbeteren. Dynamiek kan vervolgens bekijken of dit financieel haalbaar is. Als de wensen duidelijk zijn en de keuzen die gemaakt worden in het beleid vallen en onderbouwd kunnen worden komt er een lijn. Nu is alles heel vaag en onduidelijk.

De gemeente heeft geen idee hoe de kwaliteit te verbeteren van de accommodaties en vraagt zich af hoe het zit met kwaliteitseisen.

Personeel

Ook uit het antwoord op de vraag hoeveel betaalde krachten er in de wijkaccommodaties werkzaam zijn, wordt weer eens duidelijk welke belangrijke rol het vrijwilligerswerk in Ridderkerk speelt. Als betaalde krachten worden conciërges en schoonmakers/-maaksters genoemd. Soms wordt ook het opbouwwerk genoemd of de SWOR. De betaalde krachten komen relatief gezien veelal uit aanvullende werkgelegenheidsmaatregelen. Dat geldt overigens niet voor het opbouwwerk en de medewerkers van de SWOR.

De allochtone verenigingen melden dat zij alle uit louter vrijwilligers bestaan en geen betaalde ondersteuning kennen. Verder kennen vrijwel alle wijkaccommodaties wel betaalde ondersteuning.

De wijkbelangenverenigingen noemen zelf niet dat er ook sociaal cultureel werk beschikbaar is. Vanuit Dynamiek wordt gemeld dat er 4,5 formatieplaatsen sociaal cultureel werk zijn, die min of meer naar behoefte kunnen

worden ingeschakeld. Zij hebben geen vaste plek binnen de wijkaccommodaties, hun werkplek bevindt zich bij Dynamiek. Met sommige wijkaccommodaties zijn vaste afspraken gemaakt over het tijdstip en het aantal uren sociaal cultureel werk. Hierbij dient te worden aangetekend dat het sociaal cultureel werk indertijd vanuit de wijkaccommodaties is terugverhuisd naar Dynamiek. In paragraaf 2.4 is per wijkaccommodatie aangegeven hoeveel betaalde uren aanwezig zijn.

Overigens dient te worden geconstateerd dat de gemeentelijk geïnterviewden geen beeld hebben van het aantal betaalde functies per wijkaccommodatie.

Vrijwilligers

Het aantal vrijwilligers per wijkaccommodatie verschilt hier en daar.

De allochtonenverenigingen geven aan dat het aantal uiteenloopt van 'een paar' tot twintig. In ieder geval geven deze verenigingen aan dat er voldoende vrijwilligers zijn.

Voor de wijkbelangenverenigingen geldt dat Slikkerveer vooral op veel vrijwilligers kan bogen, die een relatief grote vrijheid hebben. Zoals een van de geïnterviewden het uitdrukte: als ze in Slikkerveer een idee hebben, mogen ze het uitvoeren.

In Bolnes bestaat het bestuur uitsluitend uit 60-plussers. In de wijk 't Zand wordt geconstateerd dat het lastig is om bewoners te werven voor het bestuur of voor het organiseren van activiteiten. Tevens is er in deze wijk nogal wat concurrentie van bijv. sportclubs en van kerkverenigingen.

In het wijkactiviteitencentrum De Brug is een beperkt aantal bestuursleden actief en daarnaast 8 vrijwilligers.

De wijkvereniging 't Zand heeft desondanks een voltallig bestuur van 6 à 7 personen.

De gemeente heeft geen inzicht in het aantal vrijwilligers per wijkaccommodatie, terwijl Dynamiek van mening is dat er in het algemeen te weinig doelgroepgericht wordt gezocht naar nieuwe bestuursleden/vrijwilligers.

Overigens geldt voor de wijkvereniging 't Zand dat deze een eigen accommodatie heeft, die verder losstaat van de hier genoemde accommodaties. Deze wijkvereniging leidt een bloeiend bestaan, met weliswaar kwantitatief weinig activiteiten, maar met veel leden.

Over de kwaliteit van de vrijwilligers wordt verschillend geoordeeld. De allochtonenverenigingen en de besturen van de wijkaccommodaties zijn in het algemeen wel tevreden. Vanuit één wijkbelangenvereniging wordt gemeld dat er behoefte is aan meer professionals vanuit Dynamiek.

Dynamiek zelf is van mening dat de inzet goed is, maar dat de vrijwilligers wél vaak te zwaar belast zijn; soms bestaat ook de neiging bij de vrijwilligers alle macht naar zich toe te trekken. Ook is men bij Dynamiek van mening dat er hier en daar wel wat meer creativiteit en innovatie zou mogen plaatsvinden. Eigenlijk hebben de vrijwilligers meer begeleiding nodig, aldus Dynamiek. Vanuit de gemeente wordt de vrees geuit dat er teveel sprake is van gesloten circuits.

Knelpunten

Als knelpunten binnen de wijkaccommodaties/wijkbelangenverenigingen noemen de allochtonenorganisaties de steeds geringer wordende tijd, die men aan dit werk kan besteden. Er komen steeds meer mogelijkheden voor (vrije)tijdsbesteding en dan komen andere zaken wel eens in de knel.

De besturen van de wijkaccommodaties noemen de toch wel zware belasting voor de vrijwilligers. Er wordt door een relatief gering aantal mensen relatief veel tijd gestoken in dit werk.

Vanuit Dynamiek wordt gemeld dat sommige bestuursleden van de wijkaccommodaties zich duidelijk manifesteren, wat de toegankelijkheid voor een aantal bewoners niet altijd bevordert. Ook wordt vanuit Dynamiek gemeld dat de doorstroming op de arbeidsmarkt gevolgen heeft voor de kwaliteit van de medewerkers, die via aanvullende werkgelegenheid werkzaam zijn binnen de wijkaccommodaties. Bovendien constateert Dynamiek zelf dat er te weinig contact is met deze werknemers, zodat zij zich vaak meer verbonden voelen met de wijkaccommodaties dan met Dynamiek, die de eigenlijke werkgever is. Daarnaast missen de beroepskrachten vaak teveel het contact met de wijkaccommodaties.

De gemeente Ridderkerk geeft aan te weinig beeld te hebben van de knelpunten.

Als oplossing voor deze problematiek worden verschillende mogelijkheden aangedragen. Genoemd worden:

- het inzetten van meer sociaal cultureel werk;
- de gemeente formuleert duidelijk beleid en doelstellingen;
- het beheer professionaliseren;
- de druk op de dagelijkse leiding (i.c. vrijwilligers) verminderen;
- meer en betere begeleiding van het personeel, dat via aanvullende werkgelegenheid binnen is gekomen.

Financiën

Uit de interviews blijkt dat de wijkaccommodaties zichzelf moeten bedruipen. De gemeente heeft geen rechtstreekse subsidierelatie met de wijkaccommodaties en de betreffende besturen. Wél wordt Dynamiek door de gemeente rechtstreeks gesubsidieerd. Dat geldt eveneens voor de SWOR.

De wijkaccommodaties betalen huur aan (meestal) Dynamiek. De huur en de exploitatie van de betreffende accommodatie, evenals de eventueel andere kosten, worden gefinancierd uit de inkomsten, die worden verkregen door het organiseren van activiteiten en inkomsten uit de bar.

Dynamiek is eigenaar én beheerder van de accommodaties. Daarbij geldt één uitzondering: de wijkaccommodatie De Fuik is eigendom van de gemeente en sinds juli 2001 in beheer bij Dynamiek. De huur van de accommodatie is vastgesteld op basis van ervaringscijfers en de (ruimtelijke) mogelijkheden van de wijkaccommodaties. Het huurbedrag wordt dus niet berekend per m². De exploitatie van de wijkaccommodaties verloopt via Dynamiek in samenwerking met de wijkaccommodaties.

Indien er sprake is van niet kostendekkende activiteiten kunnen deze worden gestopt. Ook is het mogelijk hiervoor subsidie aan te vragen bij de gemeente. Bij de vraag naar de knelpunten op financieel terrein is Dynamiek de enige geïnterviewde, die hierover een beeld heeft. Er heerst onduidelijkheid over de financiële stromen, bij alle partijen, aldus Dynamiek. Ook steekt Dynamiek de hand in eigen boezem: het was tot voor kort niet geheel duidelijk hoe de interne financieringsstromen binnen Dynamiek liepen. Daarin is echter de laatste tijd verandering gekomen en dat wordt toegejuicht: op deze manier kunnen betere keuzes worden gemaakt t.a.v. onderhoud en investeringen.

Toekomstvisie

De allochtonenorganisaties en de besturen van de wijkaccommodaties zijn niet erg te spreken over het contact met de gemeente, althans zij constateren dat het contact er niet is, maar dat de behoefte daaraan wel bestaat. Het beeld dat uit de interviews naar voren komt is nogal stereotiep voor het beeld dat bewoners(organisaties) van een gemeente hebben: werkt traag, het heeft weinig zin te overleggen, is niet stimulerend. Eén van de besturen van de

wijkaccommodaties geeft echter aan dat er geen verbeteringen nodig zijn en dat alles prima verloopt.

Vanuit Dynamiek wordt geconstateerd dat de gemeente een wisseling van de ambtelijke wacht kent en tevens een onderbezetting. Tevens heeft de gemeente nog geen structureel welzijnsbeleid geformuleerd.

De gemeente zelf is niet ontevreden over het contact met de besturen van de wijkaccommodaties. Wel acht men het wenselijk een jaarlijks overleg tussen gemeente, Dynamiek en de besturen van de wijkaccommodaties tot stand te brengen.

In sommige wijken is sprake van een wijkbeheeroverleg, waarin ook de besturen van de wijkaccommodaties zitting hebben.

Vrijwel alle geïnterviewden hebben een mening over de 'ideale wijkaccommodatie'.

De alloctonenorganisaties willen graag ieder een eigen gebouw of een eigen ruimte. Voor jongeren zou een multifunctioneel centrum moeten worden ingesteld (jongerencentrum).

Vanuit de wijkaccommodatie Slikkerveer wordt geconstateerd dat men niet ontevreden is met de huidige gang van zaken. Echte wijzigingen zijn niet nodig

Vanuit de overige wijkaccommodaties wordt gesteld dat o.a. de volgende elementen nodig zijn om verbeteringen aan te brengen:

- meer professionele begeleiding;
- een goed-ogend pand, met positieve uitstraling;
- een grote zaal met daarnaast kleinere vergaderruimtes;
- multifunctioneel (bv. kinderopvang, wijkagent, huisarts, bibliotheek).

Tevens wordt geconstateerd dat een relatie met wijkgericht werken moet worden gelegd.

Een betrekkelijk groot aantal geïnterviewden ondersteunt het idee dat de gemeente de wijkaccommodaties, via Dynamiek, subsidieert. Dat vindt plaats op basis van een door de besturen van de wijkaccommodaties te vervaardigen jaarplan. De gemeente stelt van tevoren subsidiecriteria vast en tevens algemeen beleid. De plannen worden getoetst aan de randvoorwaarden. Na afloop van het jaar leggen de besturen weer verantwoording af aan de gemeente, via Dynamiek. Overigens is een ieder ervan doordrongen dat deze manier van werken de gemeente geld kost, meer dan momenteel.

Andere ideeën zijn:

- er wordt een klankbordgroep van bewoners, gemeente en Dynamiek in het leven geroepen, die gaat bekijken wat in de wijken wenselijk is;
- de wijkbewoners moeten (veel) meer invloed krijgen;
- de politiek maakt, op basis van door bewoners gemaakte wijkplannen, keuzes en besteedt aan (aan Dynamiek of andere instellingen);
- de flexibiliteit in het aanbod van de wijkaccommodaties moet toenemen;
- er moet meer aandacht zijn voor alle bevolkingsgroepen;
- het beheer moet los worden gemaakt van de besturen van de wijkactiviteitenstichtingen.

De gemeente zelf is ook van mening dat de relatie met de besturen van de wijkaccommodaties moet worden versterkt. Alle wijkaccommodaties zouden multifunctioneel moeten zijn. De signalen vanuit de wijk moeten beter doordringen. Ook vindt de gemeente dat zij zelf meer initiatief moet nemen.

Alle geïnterviewden zijn van mening dat er beter moet en kan worden samengewerkt.

Omtrent het koppelen van sociaal culturele activiteiten met commerciële activiteiten wordt verschillend geoordeeld. De gemeente reageert hierop verdeeld, maar acht het vooral een politieke keuze. De besturen van de wijkorganisaties reageren ook nogal verdeeld. Sommige zijn van mening dat de combinatie statutair is verboden, andere zijn er 'niet vies van' en zijn er ook al voorzichtig mee bezig.

Om verbeteringen in de wijkaccommodaties en de organisatie daaromheen te verbeteren, is volgens vrijwel alle geïnterviewden meer geld nodig. Geld om de positie van het sociaal cultureel werk en het beheer te verbeteren. Ook zou, en het is al eerder gesteld, de gemeente de wijkaccommodaties van financiële middelen moeten voorzien. Daarnaast dient helder beleid te worden geformuleerd door de gemeente.

3.3 Conclusies

Wijkaccommodaties in Ridderkerk worden door de geïnterviewden gezien als ontmoetingsruimten en gebouwen, waar cursussen en trainingen worden gegeven en een plek om hulp en advies te krijgen. Verder zijn er zowel positieve als negatieve associaties met de wijkaccommodaties.

Wel kan uit de interviews worden geconcludeerd dat er een eenzijdig aanbod is aan activiteiten. Het gaat vaak om jarenlang hetzelfde aanbod, waarin weinig variatie is op te merken.

Als tweede conclusie kan uit de interviews worden getrokken dat er niet of nauwelijks contact is tussen de gemeente en de besturen van de wijkaccommodaties. Dit contact is er niet op beleidsniveau, politiek noch ambtelijk en evenmin op uitvoerend niveau. De contacten, die plaatshebben zijn op incidenteel niveau. De gemeente weet slechts in beperkte gevallen wat er gaande is in de wijkaccommodaties. Interessant is de constatering dat alle partijen vinden dat hierin verandering moet komen.

Een derde conclusie is dat de besturen van de wijkaccommodaties zich in het algemeen (zwaar) belast voelen. De wijkaccommodaties dienen zichzelf te bedruipen en dat wordt in een niet gering aantal gevallen als belastend ervaren en als een druk beschouwd.

Besturen van wijkaccommodaties worden daarmee met een belangrijke taak opgezadeld. Zij moeten zorgen voor een voldoende aanbod, zodat er ook voldoende financiën binnenkomen. Dat lijkt overigens aardig te lukken, hoewel hier en daar wel wordt opgemerkt: reddten we het dit jaar wel weer?

Onderzoek naar de behoeften aan recreatie worden in de wijk niet gedaan. Het aanbod aan activiteiten komt dus vrijwel uitsluitend aanbodgericht tot stand en wordt in het algemeen niet gebaseerd op bewonerswensen.

De kwaliteit van de wijkaccommodaties is wisselend. Duidelijk is dat Slikkerveer in positieve zin de kroon spant. Het gebouw wordt niet alleen kwalitatief (behoudens de klimaatbeheersing) goed beoordeeld, maar ook qua functies. De combinatie in deze wijkaccommodatie met cursussen en trainingen, opvang voor ouderen, bibliotheek en opvang voor psychiatrische patiënten, wordt positief beoordeeld. Het weren van de jeugd wordt als minder positief, maar ook als een noodzakelijk kwaad beschouwd.

In de meeste gevallen is er geen sprake van echte integratie van wijkbewoners. Er ontbreken vaak bepaalde bevolkingsgroepen, zoals jongeren en

allochtonen. Daarbij doet zich soms het kip – ei – verhaal voor. Er is geen aanbod voor bepaalde groepen, omdat zij zich niet melden en dus is er geen aanbod voor hen.

De kwaliteit van de dr. Kuyperschool wordt als slecht beoordeeld, evenals van De Brug. Beide wijkaccommodaties zijn, evenals De Dukdalf van tijdelijke aard. De dr. Kuyperschool en de Brug worden te zijner tijd overgeheveld naar het te bouwen multifunctioneel centrum. Voor de dr. Kuyperschool geldt dat het jongerenwerk te zijner tijd wordt overgebracht aan het stedelijk jongeren-centrum. De overige activiteiten worden overgebracht naar het Multifunctioneel Centrum.

De wijkaccommodatie de Fuik wordt door de wijkvereniging Drievliet gebruikt, terwijl de vereniging 't Zand uit de aanpalende wijk, gebruik maakt van een andere accommodatie.

Als algemene conclusie kan worden getrokken dat er weinig professionele ondersteuning is. Er zijn voor heel Ridderkerk 4,5 sociaal cultureel werkers beschikbaar. Deze hebben hun werkplek niet in de wijkaccommodaties, maar bij de Stichting Dynamiek. Ze zijn een dag(deel) per week aanwezig in de wijkaccommodatie. Daarnaast is er beherend personeel aanwezig in de wijkaccommodaties evenals schoonmaakpersoneel. Het beherend personeel wordt werkt onder verantwoordelijkheid van Dynamiek, maar is veelal werkzaam via een werkgelegenheidsregeling. Zij eisen verhoudingsgewijs nogal wat begeleiding. Dat is een extra belasting voor Dynamiek en voor de besturen van de wijkverenigingen/stichtingen.

De wijkverenigingen bestaan uit vrijwilligers. Dat wordt als een risico ervaren. Soms ontstaan 'vriendenclubjes', soms ook is er (De Brug) vrijwel geen sprake meer van een bestuur, soms is het moeilijk bestuursleden te vinden, soms is er sprake van nogal een cultuurverschil tussen het bestuur en de medewerkers van Dynamiek en andere professionals. Maar.....in alle gevallen wordt de inzet van de vrijwilligers hoog gewaardeerd.

Er wordt nogal wat opgemerkt over het aantal personen dat zich inzet voor de wijkaccommodatie dat als te gering wordt ervaren. Té weinig mensen moeten téveel activiteiten verrichten.

Wat betreft het aantal bezoekers per wijkaccommodatie zijn wel cijfers bekend, maar die zeggen niet zoveel, omdat geen cijfers bekend zijn over aantallen inwoners per wijk en de indeling van de bevolking naar leeftijdscategorie en etniciteit. In ieder geval kan worden geconcludeerd dat er geen duidelijkheid is over de aantallen. De te vervaardigen wijkatlassen kunnen daarbij een belangrijke steun verlenen.

Tevens kan worden geconcludeerd dat men eigenlijk alleen in Slikkerveer en 't Zand niet ontevreden is. Dat betekent overigens niet dat men in de andere wijkaccommodaties wél ontevreden is, maar de indruk is gerechtvaardigd dat men daar wel mínder tevreden is.

Er bestaat slechts marginaal contact met de gemeente en dat vinden alle partijen een manco.

Als algemeen beeld kan worden gesteld dat men meer bemoeienis van de gemeente wenst, maar ook weer niet té veel. Globaal is men van mening dat het scheppen van randvoorwaarden en het rechtstreeks verlenen van subsidie aan de besturen van de wijkaccommodaties op prijs wordt gesteld. Men ziet als beeld het vervaardigen van een werkplan door de besturen van de wijkaccommodaties op basis van bewonerswensen. Dit jaarlijkse werkplan wordt in overleg met Dynamiek vervaardigd. De gemeente toetst het plan op basis van randvoorwaarden, zowel beleidsmatig als financieel.

Aan het eind van het jaar wordt een verantwoording door de besturen afgelegd en vindt een definitieve eindafrekening plaats. Ook zijn andere suggesties gedaan, maar alle hebben zij als basis dat het contact met de gemeente moeten verbeteren en intensiveren. Dit geldt voor alle geïnterviewde partijen. Dat een en ander financiële consequenties heeft, is eveneens een ieder duidelijk.

Daarnaast bestaat bij de besturen behoefte aan meer professionele begeleiding en hier en daar een betere accommodatie.

Het koppelen van commerciële activiteiten met sociaal-culturele activiteiten roept tenslotte verschillende reacties op: sommigen zijn van mening dat dat gewenst is, anderen zijn daarvan minder overtuigd of achten het een politieke keus.

4 Brainstormsessie

4.1 Inleiding

Op 13 november 2001 werd een brainstormsessie gehouden waarin, op basis van stellingen, het concept van de hoofdstukken 1 tot en met 3 van deze rapportage werden besproken.

Voor deze bijeenkomst waren alle geïnterviewde personen uitgenodigd, te weten vertegenwoordigers van de gemeente, van de Stichting Dynamiek, de Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk, van de bibliotheek, van betrokken basisscholen, van de besturen van wijkorganisaties en van allochtonenorganisaties.

De bijeenkomst werd uiteindelijk bijgewoond door vertegenwoordigers van de gemeente, onder wie wethouder R. Bleijerveld, van de Stichting Dynamiek, van de Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk, van de bibliotheek en van de basisscholen en twee vertegenwoordigers van een Turkse vrouwenorganisatie. Van de wijkorganisaties waren geen vertegenwoordigers aanwezig.

4.2 Inhoud en conclusies

Na een korte welkomstwoord en inleiding, waarin de achtergronden van de eerste drie hoofdstukken werden toegelicht, werd op basis van drie stellingen gediscussieerd over de huidige situatie en de toekomstplannen met de wijkorganisaties en wijkaccommodaties.

Stelling 1: De gemeente moet bepalen welke activiteiten in de wijkaccommodaties plaatsvinden.

De discussie spitste zich al snel toe op het antwoord op de vraag: Op welke wijze dient het aanbod van activiteiten tot stand te komen.

De aanwezigen waren van mening dat de gemeente vooral *niet* het aanbod van activiteiten moet bepalen. Bepalend voor het aanbod is wel de vraag van bewoners zelf. Daarnaast wordt geen onderzoek gedaan. Het aanbod komt nu voornamelijk tot stand op initiatief van de wijkorganisaties zelf of op de vraag van een enkele individuele bewoner. De indruk bestaat dat momenteel het aanbod hier en daar wat weinig is gevarieerd en kan worden samengevat onder de noemer: 'meer van hetzelfde'. De oorzaak ligt o.a. in het feit dat een aantal activiteiten winstgevend blijken te zijn en dat ze mede daarom in stand worden gehouden. Daarmee is ruimte voor andere, nieuwe activiteiten deels afgesloten. Dit werd in het algemeen betreurd.

Ook werd opgemerkt dat er eigenlijk niet of nauwelijks contact is tussen de gemeente en de wijkorganisaties. Dit is een gevolg van het feit dat een van de gemeentelijke uitgangspunten is dat je 'dat, wat vrijwilligers/wijkbewoners wel kunnen, moet je niet door beroepskrachten laten uitvoeren'. Overigens refereerde wethouder Bleijerveld er tijdens de discussie aan dat er zo nu en dan wel degelijk sprake is van contact met en zelfs sturing van de wijkorganisaties, bv. in het kader van het toelaten van jongeren in de wijkaccommodaties.

De discussie spitst zich toe op het feit dat de gemeente meer en meer de hoofdlijnen (beleid en randvoorwaarden) zal moeten bepalen, Dynamiek de vertaalslag zal moeten doen en de programmering plaatsvindt door de wijkor-

ganisatie. Ook wordt er sterk de nadruk op gelegd dat er onder bewoners onderzoek moet worden gedaan naar de behoefte en wensen op het terrein van sociaal culturele voorzieningen. De wijze waarop dat onderzoek moet worden gedaan, kan verschillen. Het kan bv. gaan om een zeer intensief onderzoek onder alle bewoners, het kan gaan om een beperkte enquête of om een oproep in het wijkkrantje.

Het komt er dus op neer dat de programmering van de sociaal-culturele activiteiten plaatsvindt door de wijk zelf binnen door de gemeente gesteld beleid en randvoorwaarden. De programmering vindt plaats met hulp van Dynamiek, die de gemeentelijke randvoorwaarden vertaalt. De gemeente toetst de programmering aan de randvoorwaarden. Ook dient de wijkorganisatie aan het einde van het jaar een verantwoording af te leggen van de uitvoering en het verloop van de programmering.

Overigens dient niet te worden uitgesloten dat de gemeente de wijkorganisaties rechtstreeks of via Dynamiek gaat subsidiëren.

Stelling 2: Het beheren van wijkaccommodaties is een kerntaak van Dynamiek. Dynamiek besteedt nu te weinig tijd aan wijken en wijkaccommodaties.

Tijdens de discussie komt de vraag aan de orde of het nu gaat om de beheerstaak, die Dynamiek uitoefent of om het sociaal-cultureel werk of beide taken.: het gaat om *beide* taken.

De vertegenwoordigers van Dynamiek benadrukken dat de rol van gastheer (een deel van de beheertaak) wordt onderschat; het gaat om een gekwalificeerde functie. Dynamiek heeft momenteel te weinig tijd en capaciteit om de huidige beheerders goed te kunnen begeleiden. Verder is het de vraag of Dynamiek wel de aangewezen instelling is om het beheer, zowel inhoudelijk als technisch, te verrichten. Er zijn nu veel verschillende onderhoudsregimes, maar ook huurregimes. Zou de gemeente het niet moeten verrichten? Ook is het de vraag of de eigendomsverhoudingen en huurregimes moeten worden geüniformeerd in verband met de overzichtelijkheid en eenheid van beleid. Het sociaal cultureel werk wordt nu op afroep door de wijkorganisaties ingeschakeld. De sociaal-cultureel werkers hebben hun bureau bij Dynamiek. De vraag of het sociaal-cultureel werk niet meer de wijken in moet, hangt weer samen met stelling 1. Het is een van de onderwerpen, die de gemeente kan opnemen in de randvoorwaarden en het formuleren van beleid.

Stelling 3: Het besturen van wijkaccommodaties kan niet aan vrijwilligers worden overgelaten.

De discussie geeft aan dat het dragen van een grote verantwoordelijkheid geen struikelblok hoeft te zijn voor vrijwilligers. Zowel vanuit de gemeente als vanuit Dynamiek wordt dit gemeld; er komen hierover niet of nauwelijks signalen. De interviews (zie hoofdstuk 3) geven overigens deze signalen wel af. Wel wordt geconstateerd dat de besturen wellicht wel erg veel verantwoordelijkheden dragen en dat veel werk op weinig mensen neer komt. Tevens komt aan de orde dat sommige bestuursleden al lang zitting hebben in hun bestuur en dat een zekere spreiding geen kwaad zou kunnen. Er zouden dus meer bestuursleden moeten worden gevonden. Ook hierbij kan weer worden teruggerepen op stelling: de gemeente kan hierin beleid en randvoorwaarden formuleren en deze via Dynamiek meegegeven aan de besturen. Aan de orde komt ook dat vrijwilligers vaak in de avonduren de beheerders van de accommodaties nog begeleiden. Zij dragen daarmee een verantwoordelijkheid, die ook bij Dynamiek zou moeten worden ondergebracht.

Ook zou, in samenhang met de stellingen 1 en 2, kunnen worden gesteld dat het sociaal-cultureel werk de besturen meer ondersteuning zou moeten geven teneinde hun taak te verlichten.

Dit zou door de gemeente geformuleerd beleid kunnen worden en Dynamiek zou hiervoor de faciliteiten van zowel de gemeente als de wijkorganisaties moeten krijgen.

5 Eindconclusies en advies

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de conclusies en het uiteindelijke advies aan de orde. De conclusies en advies zijn gebaseerd op de inhoud van de voorgaande hoofdstukken.

5.2 Eindconclusies

De eindconclusies op basis van de voorgaande hoofdstukken luiden als volgt:

- er is een behoorlijk bloeiend sociaal-cultureel leven in de wijken van Ridderkerk;
- er is geen algemeen welzijnsbeleid geformuleerd binnen de gemeente Ridderkerk;
- er is geen beleid geformuleerd rond de wijkaccommodaties, behoudens enkele notities en beleidsuitgangspunten;
- de besturen van de wijkorganisaties moeten zichzelf bedruipen, d.w.z. zij krijgen geen subsidie van gemeentewege;
- er is in beperkte mate sprake van sociaal-cultureel werk (4,5 fp);
- het sociaal-cultureel werk heeft zijn werkplek bij zijn werkgever, de stichting Dynamiek en niet in de wijkaccommodaties; zij zijn op afroep beschikbaar voor de wijkorganisaties;
- het beheer van de wijkaccommodaties vindt eveneens door Dynamiek plaats; het beherend personeel is veelal afkomstig uit aanvullende werkgelegenheidsmaatregelen;
- het wijkvoorzieningencentrum Slikkerveer is een voorbeeld van samenwerking tussen verschillende gebruikers;
- binnenkort start de bouw van een multifunctioneel centrum, waarin een aantal activiteiten, die in wijkaccommodaties plaatsvinden, worden overgebracht; alle activiteiten, die in De Brug plaatsvinden, worden overgebracht naar het multifunctioneel centrum;
- de bouwkundige kwaliteit van de huidige wijkaccommodaties verschilt van goed tot acceptabel/matig;
- het aanbod van activiteiten in de wijkaccommodaties is betrekkelijk eenzijdig en ondergaat in de loop van de jaren weinig verandering;
- er is weinig contact tussen gemeente en wijkorganisaties; alle bij dit onderzoek betrokken partijen betreuren dat;
- de besturen van de wijkorganisaties ervaren hun taak soms als zwaar en belastend;
- de besturen van de wijkorganisaties hebben hier en daar de neiging tot 'vriendenclubjes' te worden, waarbij te weinig toegang is voor anderen;
- er is geen sprake van onderzoek bij wijkbewoners naar behoefte aan sociaal-culturele activiteiten; er is dus sprake van een aanbodgerichte manier van werken;
- er zijn weinig relatieve cijfers bekend over de bezoekers van de wijkaccommodaties;
- er is geen sprake van een echte integratie van wijkbewoners: jongeren en allochtonen vallen nogal eens buiten de boot.

5.3 Advies

Op basis van het vorenstaande wordt het volgende advies gegeven.

Als basis voor het advies geldt dat alle geïnterviewde partijen het erover eens zijn dat een aantal zaken in Ridderkerk op het gebied van de wijkaccommodaties wel goed loopt, maar dat een aantal andere zaken verbetering behoeft. Alle partijen hebben zich daarover positief uitgesproken. Zij willen daaraan meewerken.

Het advies spitst zich op de rol, die de 3 betrokken partijen, te weten de gemeente, de stichting Dynamiek en de wijkorganisaties spelen. Zij worden in dit advies afzonderlijk, maar ook in samenhang belicht.

Gemeente

De gemeente dient algemeen welzijnsbeleid te formuleren en daarvan afgeleid beleid te formuleren rond wijkaccommodaties, wijkorganisaties en de rol van Dynamiek (zowel op het gebied van sociaal-cultureel werk als op het gebied van beheer). Aandachtspunten daarbij zijn in ieder geval:

- hoe komt het sociaal-culturele aanbod van de wijkorganisaties tot stand;
- het brengen van eenheid in de eigendomsverhoudingen van de wijkaccommodaties;
- het brengen van eenheid van beheer in de wijkaccommodaties;
- de rol en plaats van het sociaal cultureel werk in de wijkaccommodaties;
- de rol en plaats en organisatie van het beheer van de wijkaccommodaties;
- het democratisch gehalte en het functioneren van de besturen van de wijkorganisaties.

Dat is een hele mond vol, maar het formuleren van beleid en met name daarvoor het formuleren van randvoorwaarden ten aanzien van de wijkorganisaties, wijkaccommodaties en Dynamiek zijn onontbeerlijk voor hun functioneren.

Daarnaast verdient het eveneens aanbeveling het contact tussen gemeente en wijkorganisaties te intensiveren, zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau. Het gaat daarbij niet om een zeer frequent contact, een paar keer per jaar lijkt voldoende. Dat zou kunnen plaatsvinden bij het vaststellen van de programmering of bij het bespreken van het jaarverslag.

Dynamiek

De rol van Dynamiek zal een meer ondersteunende moeten worden dan tot nu het geval heeft kunnen zijn. Daarbij dient in ieder geval aandacht te worden geschonken aan de volgende punten:

- het vertalen van het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke randvoorwaarden richting wijkorganisaties;
- het ondersteunen van de wijkorganisaties bij het vervaardigen van de jaarlijkse programmering;
- het verlenen van meer sociaal-culturele ondersteuning aan de besturen van de wijkorganisaties;
- het wellicht afstoten van de beheertaak;
- het verplaatsen van de sociaal-culturele werkplek van Dynamiek richting wijkaccommodaties.

Wijkorganisaties

De besturen van de wijkorganisaties moeten aandacht gaan schenken aan hun democratisch gehalte en aan de wijze waarop het aanbod van sociaal-culturele activiteiten tot stand komt.

Wellicht kunnen de besturen door verkiezingen, waaraan alle buurtbewoners kunnen deelnemen, tot stand komen. Deze verkiezingen dienen regelmatig te worden herhaald (bv. eenmaal per vier jaar) en daarbij dient een deel van het bestuur te worden 'vernieuwd' (een en ander zou binnen de gemeentelijke randvoorwaarden dienen te worden opgenomen).

Verder dient het besturen van de wijkorganisatie in die zin te worden verlicht dat er meer sociaal-culturele ondersteuning komt.

Een volgend aandachtspunt is de wijze waarop de programmering van de activiteiten tot stand komt. De besturen van de wijkorganisaties moeten meer luisteren naar wat bewoners willen in dit opzicht. Alle bewoners moeten ook de gelegenheid krijgen hun mening hierover kenbaar te maken.

Samenhang tussen de 3 partijen

In de programmering van de activiteiten in de wijkaccommodaties kan een drietrapsraket worden ontwikkeld, die hierboven al is omschreven, maar die hieronder wordt herhaald.

1. de gemeente bepaalt algemeen welzijnsbeleid en specifiek beleid en randvoorwaarden t.a.v. wijkorganisaties en sociaal-culturele activiteiten in wijkaccommodaties;
2. Dynamiek zorgt voor de vertaalslag van het onder 1. genoemde beleid en randvoorwaarden richting wijkorganisaties;
3. de wijkorganisaties vervaardigen op basis van bewonerswensen (via een enquête, wijkkrantje o.i.d.) een jaarlijkse programmering van sociaal-culturele activiteiten, met hulp van Dynamiek en binnen de gemeentelijke randvoorwaarden;
4. de gemeente toetst de onder 3. bedoelde programmering aan de randvoorwaarden (en verleent eventueel rechtstreeks subsidie);
5. aan het eind van het sociaal-culturele activiteitenseizoen leggen de besturen via Dynamiek aan de gemeente verantwoording over de inhoud en het verloop van de programmering.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht geraadpleegde documenten

- Gemeentegids Ridderkerk 2000 – 2001;
- Bijlage bij B&W-advies fusietraject Dynamiek d.d. 3-1-1995 (Heroriëntatie Sociaal Cultureel Werk);
- Een Multifunctioneel Centrum voor Ridderkerk, nader uitgewerkt volgens variant E, Gemeente Ridderkerk, afdeling welzijn, 19 januari 1999;
- Beleidsplan Integraal Jeugdbeleid gemeente Ridderkerk, januari 1999;
- Algemene Subsidieverordening Ridderkerk 2000, gemeente Ridderkerk, mei 2000;
- Afrekening subsidiecontract – realisatie, Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk;
- Begroting SWOR, Begroting FOB, mei 2000;
- Subsidiecontract 2000, WOR;
- Begroting 2001, Stichting Dynamiek, oktober 2000;
- Notitie Strategische positiebepaling Stichting Dynamiek, gemeente Ridderkerk, november 2000;
- Strategische notitie toekomst welzijnsorganisatie Ridderkerk, gemeente Ridderkerk, januari 2001;
- Nota Ouderenbeleid Gemeente Ridderkerk, mei 2001.
- Notitie Onderzoek Wijkcentra Ridderkerk, gemeente Ridderkerk, mei 2001
- Verslag werkgroep werkgelegenheidsprojecten, gemeente Ridderkerk, juli 2001

Bijlage 2 Overzicht geïnterviewde personen

Gemeente

- R. Bleijerveld
- M. Stein
- mevr. Y. v.d. Berg
- mevr. J. Stuifzand
- mevr. C. van Rijswijk

Dynamiek

- J. Pierik
- J. Soffree
- M. Japenga

Wijkorganisaties

- Wijkvereniging Het Zand, F.J. Baart
- Stichting Wijkactiviteiten Slikkerveer, Buyng
- Stichting Wijkactiviteiten De Brug, mevrouw Groeneveld
- Stichting Wijkactiviteiten De Klinker , mevrouw Korrevaar

Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk

- mevr. S. Rollema,

Stichting Openbare Bibliotheek Ridderkerk

- J. Smit,

Allochtonenorganisaties

- Marokkaanse Vereniging, A. Massaoudi en A. Deflaoui
- Turks Comité, Askin en mevrouw T. Duman
- Vietnamese groep, C. Nguyen
- Molukse groep, Samaniri en R. Rutkowski

Scholen

- H. van der Keur (De Botter)
- J.M. van Noorloos (De Ark)